EVROPSKÝ PARLAMENT 2009 - 2014

Výbor pro rozvoj

2010/2301(INI)

8. 12. 2011

STANOVISKO

Výboru pro rozvoj

pro Výbor pro mezinárodní obchod

k tématu EU a Čína: nevyvážený obchod?
(2010/2301(INI))

Navrhovatel: Jan Zahradil

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro rozvoj vyzývá Výbor pro mezinárodní obchod jako věcně příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

A. vzhledem k tomu, že se Čína zařadila mezi rozvíjející se ekonomiky, přičemž od roku 1999 zaznamenává dvoucifernou míru růstu a od února 2011 představuje druhou největší ekonomiku na světě; vzhledem k tomu, že Čína zároveň – a to zejména ve vnitřních provinciích – stojí před typickými úkoly rozvojových zemí;

B. vzhledem k tomu, že bylo pro Čínu v rámci rozvojové pomoci EU pro období 2007–2013 vyčleněno přibližně 224 milionů EUR; vzhledem k tomu, že v březnu 2011 Komise oznámila druhý pětiletý plán obchodu EU-Čína, v jehož rámci byla Číně poskytnuta pomoc EU v oblasti obchodu ve výši 20 milionů EUR;

C. vzhledem k tomu, že hospodářský růst v Číně vedl k tomu, že od roku 1990 se půl miliardy osob vymanilo z chudoby; vzhledem k tomu, že však stále velká část migrujících pracovníků žijících v malých a velkých městech a venkovských obyvatel žije v chudobě, a vzhledem k tomu, že podle Světové banky žije stále pod hranicí chudoby 207 milionů Číňanů;

D. vzhledem k tomu, že vzestup Číny jakožto rozvojového činitele v Africe je jedním z nejpozoruhodnějších rysů posledních deseti let;

E. vzhledem k tomu, že vztahy Číny s africkými zeměmi jsou utvářeny například potřebou zajistit zdroje energie na podporu svého hospodářského rozvoje;

F. vzhledem k tomu, že existují výrazné rozdíly mezi rozvojovou spoluprací Výboru pro rozvojovou pomoci OECD a Číny; vzhledem k tomu, že čínský program zvýhodněných půjček poskytovaných prostřednictvím China Eximbank je hlavním nástrojem zahraničních vztahů Číny, a vzhledem k tomu, že zvýhodněné půjčky jsou považovány za vázanou pomoc;

G. vzhledem k tomu, že cílem čínských zvláštních hospodářských zón (SEZ) v Africe je vytvořit prostředí podporující čínské malé a střední podniky v zámoří; vzhledem k tomu, že podle Skupiny afrických rozvojových bank nedosáhly dosud čínské zvláštní hospodářské zóny v subsaharské Africe významných výsledků, pokud jde o investice, přičemž jejich vliv na vytváření pracovních příležitostí a jejich integrace s místním hospodářstvím jsou velmi omezené;

H. vzhledem k tomu, že protokol o přistoupení Číny je jedinečný v tom, že zahrnuje řadu zvláštních závazků, jež se uplatní pouze vůči Číně a jež mají podobu „závazků WTO-plus“ (jako v případě vývozního cla) a „práv WTO-mínus“, které umožňují členům WTO přijmout opatření na ochranu proti čínskému vývozu odchylujícího se od obecných pravidel WTO;

I. vzhledem k tomu, že pro další fázi svého hospodářského rozvoje, který se bude zakládat na inovacích, domácím obchodu a domácí spotřebě, potřebuje Čína přístup ke špičkovým

technologiím a k distribučním sítím;

J. vzhledem k tomu, že k rychlému hospodářskému růstu Číny dochází částečně na úkor lidských práv a že je tento růst zčásti postaven na nucené a dětské práci;

K. vzhledem k tomu, že Čína není členem OECD a nemusí se tedy řídit pravidly OECD, jež: omezují vázanou pomoc; regulují úvěrové praktiky, ukládají maximální lhůty splácení, odhady rizika jednotlivých zemí a minimální úrokové sazby; vyžadují výměnu informací; v oblasti financování ukládají sociální a environmentální normy a normy týkající se správy věcí veřejných;

L. vzhledem k tomu, že Čína je druhým největším obchodním partnerem Evropské unie;

M. vzhledem k tomu, že Čína v posledních desetiletích dosáhla významného sociálního pokroku; vzhledem k tomu, že takové zlepšení kvality života tak početného obyvatelstva za tak krátké období, kdy došlo k poklesu chudoby u 350 milionů obyvatel, je v dějinách jedinečné;

N. vzhledem k tomu, že čínské aktivity v oblasti financování vývozu umožnily Číně zvýšit účast v řadě rozvojových zemí, zejména v Africe;

O. vzhledem k tomu, že od roku 1997 vykazuje EU vůči Číně strukturální deficit obchodu se zbožím, což vyžaduje, aby vypracovala nový strategický rámec spolupráce s Čínou;

P. vzhledem k tomu, že by rozvojové země mohly značně těžit z hlubších hospodářských vztahů s Čínou, zejména pokud jde o rozvoj infrastruktury;

Q. vzhledem k tomu, že čínské aktivity v oblasti financování vývozních úvěrů do rozvojových zemí však pro rozvojové země představují potenciální riziko, pokud jde o řízení přírodních zdrojů, dluhovou udržitelnost, zlepšování správy věcí veřejných a místní zaměstnanost a produktivitu;

R. vzhledem k tomu, že účast Číny v mezinárodním obchodním systému založeném na otevřenosti a transparentnosti je zásadní pro zajištění mezinárodní prosperity a udržitelnosti;

1. je přesvědčen o tom, že intenzivní růst obchodu mezi všemi členskými státy EU a Čínou představuje klíčový nástroj pro rozvoj jak EU, tak Číny, protože otevřený obchod je jedním z nejúčinnějších činitelů hospodářského růstu, boje proti chudobě a vytváření blahobytu; domnívá se, že zvláštní povaha čínského závazku vůči WTO, která Číně brání usilovat o „zvláštní a diferencované zacházení“, jaké požívají jiní členové z řad rozvojových zemí, vyvolává obavy o ucelenost a důslednost; proto vyzývá Komisi, aby s ohledem na svou rozvojovou politiku vůči Africe posoudila ucelenost a důslednost své obchodní politiky vůči Číně;

2. zdůrazňuje, že vzájemné zpřístupnění trhu, liberalizace a prohloubení spolupráce mezi Evropou a Čínou v oblasti obchodu a investic skýtají velký potenciál; zdůrazňuje však, že nezbytným předpokladem jeho využití je však zajištění spravedlivé hospodářské soutěže, vzájemného zpřístupnění trhu a jasných předpisů upravujících trh, zejména přímé

zahraniční investice a mezinárodní vlastnická práva;

3. připomíná, že Čínsko-africký rozvojový fond podporuje vytváření zvláštních čínských hospodářských zón v Africe; sdílí názor Skupiny afrických rozvojových bank, podle níž je potřeba začlenit čínské investice do vnitrostátního výrobního řetězce s cílem zajistit, že tyto zóny budou účinně podporovat industrializaci, jež zahrnuje např. posílení právních a regulačních opatření včetně sociálních a environmentálních záruk a také zlepšení přístupu místních podniků a pracovníků k těmto zónám v zájmu zajištění provázanosti s místním hospodářstvím;

4. je toho názoru, že by obchod měl podporovat lidská práva na celosvětové úrovni a že všichni obchodní partneři EU by měli respektovat úmluvy MOP, zejména úmluvu proti nucené práci, což znamená, že produkty vyrobené ve věznicích a vězeňských táborech (Laogai) by neměly být připuštěny na trh EU;

5. vyzývá EU, aby zlepšila svou účinnost v oblasti obchodu s Čínou, a to prostřednictvím lepší institucionální organizace a jednotného postoje členských států vůči Číně;

6. poukazuje na to, že růst Číny a její schopnost změnit se za třicet let z rozvojové země na vznikající globální velmoc přispěly k tomu, že se z Číny stal pro tradiční partnery z Afriky alternativní zdroj obchodu a financí;

7. je si vědom toho, že vliv Číny v Africe se liší podle velikosti, hospodářské struktury a kvality správy věcí veřejných a institucí v afrických ekonomikách; je toho názoru, že dopad čínského obchodu na africké země, tzn. míru, v jaké bude obchod s Čínou vybízet k další specializaci na primární komodity nebo v jaké bude schopen pomoci africkým ekonomikám rozšířit jejich výrobní škálu a financovat udržitelné projekty, je potřeba dále posuzovat;

8. zdůrazňuje, že nová úloha Číny jakožto významného zdroje finančních prostředků v Africe vyvolala v EU určité obavy; zdůrazňuje zejména, že zatímco mezinárodní organizace a agentury pro dvoustrannou pomoc z řad tradičních dárců podmiňovaly svou podporu řádnou správou věcí veřejných, v případě Číny tomu tak není; obává se tudíž, že by vliv Číny mohl způsobit další prodlevu, pokud jde o zlepšení správy věcí veřejných a omezení korupce v Africe, zejména v jejích partnerských zemích, jako je Angola, Kongo, Nigérie a Súdán, pro něž jsou slabé instituce typické;

9. zdůrazňuje, že dopad investic do těžebního průmyslu na rozvoj by měl být podpořen větší transparentností postupu zadávání zakázek a aktivnějším zapojením afrických organizací občanské společnosti do kontroly; v této souvislosti žádá EU, aby Čínu vybídla k podpoře zásad iniciativy pro transparentnost těžebního průmyslu;

10. je toho názoru, že pro využití výhod spolupráce mezi Čínou a Afrikou bude mimo jiné třeba, aby africké vlády posílily své orgány veřejné správy; podobně trvá na tom, že je potřeba zlepšit politický dialog mezi Čínou a členskými státy EU ve snaze přimět Čínu, aby věnovala pozornost dopadům své pomoci na správu věcí veřejných a na životní prostředí, a zajistit, že čínská pomoc doplní pomoc tradičních dárců a nebude jí konkurovat;

11. poukazuje na to, že čínské investice v Africe realizované zejména prostřednictvím Export-Import Bank vyvolávají obavy, např. pokud jde o udržitelnost projektů, jako v případě velkých kontroverzních projektů přehrad; jako první krok sdílí postoj Skupiny afrických rozvojových bank, podle níž by bylo vhodné rozšířit provádění zásad pro financování rozvojových projektů (tzv. equator principles), jež jsou nepovinným souborem norem pro stanovování, hodnocení a řízení sociálních a environmentálních rizik při financování projektů, na čínské investice;

12. se znepokojením poukazuje na to, že většina velkých čínských projektů v Africe byla realizována převážně čínskou pracovní silou; domnívá se, že to je jeden z důvodů, proč místní pracovní síla nadále postrádá odborné znalosti a přínosy pro zaměstnanost obyvatelstva jsou minimální;

13. domnívá se, že africké země musí zvýšit přidanou hodnotu své výroby bez ohledu na své partnerské země, to znamená vytvořit nástroje, například s cílem zvýšit u investičních projektů poptávku pro africké nekvalifikované pracovní síle;

14. je si vědom skutečnosti, že ačkoliv rychlý hospodářský růst Číny vedl ke vzniku značného blahobytu, především v případě městského obyvatelstva, prohloubil zároveň nerovnosti mezi městskými oblastmi a venkovskými oblastmi, kde žije 50,3 % čínského obyvatelstva na kontinentu, a tím přispěl k procesu urbanizace a odchodu z venkova, v jehož důsledku žije v roce 2011 poprvé více než polovina čínského obyvatelstva ve městech;

15. zdůrazňuje, že se čínská pomoc v řadě aspektů liší od pomoci poskytované zeměmi OECD; připomíná, že zatímco členské státy OECD se prostřednictvím pravidel OECD v oblasti státem podporovaných vývozních úvěrů zavázaly, že budou v rámci svých aktivit v oblasti financování vývozních úvěrů dodržovat dohodnutý soubor sociálních a environmentálních norem a norem týkajících se správy věcí veřejných, Čína se k dodržování těchto pravidel nezavázala;

16. připomíná rovněž, že zatímco se členové OECD dohodli na doporučeních OECD o korupci a státem podporovaných vývozních úvěrech, jejichž cílem je odradit zahraniční veřejné činitele od korupce při mezinárodních obchodních transakcích podporovaných státními vývozními úvěry a takové jednání postihovat, Čína tato opatření nepřijala; s ohledem na tuto skutečnost považuje za zvlášť důležité, aby EU navázala další diskuse s Čínou s cílem vypracovat a zavést společné normy s OECD, pokud jde o rozvojovou pomoc, včetně prominutí dluhů;

17. vyzývá Komisi, aby nadále podporovala Čínu v úspěšném provádění jejích strategických rozvojových cílů, avšak aby upustila od tradiční rozvojové spolupráce a pomoci, stanovila postupné snižování oficiální rozvojové pomoci počínaje rokem 2013 a v zájmu obou stran navázala s Čínou komerčnější vztah; v tomto ohledu zdůrazňuje, že nový přístup musí zohlednit skutečnost, že Čína se sama stala významným dárcem, zejména v Africe, a že její rozvojová agenda s EU by se tudíž měla spíše zaměřit na konkrétní oblasti společného zájmu; zdůrazňuje, že obchodní vztahy EU s Čínou by měly být průběžně doplňovány úsilím a požadavky ohledně demokratického vývoje;

18. vyzývá Komisi, aby podporovala Čínu zejména při zvyšování efektivnosti zemědělské výroby;

19. vyzývá Komisi, aby tak učinila v rámci dialogu s čínskými orgány za účelem zajištění toho, aby znevýhodněné a chudé osoby, které v současné době mají přínos z rozvojových projektů EU, nebyly opomenuty;

20. vyzývá Komisi, aby zrušila rozvojovou pomoc pro Čínu, jež pro období 2007–2010 představuje 128 milionů EUR, neboť Čína je rychle se rozvíjející tržní ekonomikou a významným hospodářským a politickým činitelem v celosvětovém měřítku;

21. vyzývá Komisi, aby do dialogu s Čínou neprodleně zařadila také problém čínského skupování půdy v rozvojových zemích;

22. zdůrazňuje, že se Čína profiluje jako plnohodnotný významný poskytovatel pomoci, a to přesto, že přibližně 16 % z jejích 1,3 mld. obyvatel stále žije pod hranicí chudoby;

23. vyzývá proto Komisi, aby k Číně přistupovala jako k partnerovi a respektovala její kulturní tradice a hodnoty a aby vůči Číně vznesla stejné legitimní požadavky v oblasti dodržování lidských práv, jako je tomu v případě ostatních obchodních partnerů, aby však zároveň podporovala přeměnu Číny v otevřenou společnost založenou na právním státu a dodržování lidských práv a přiměla ji k dodržování základních pracovních norem; domnívá se, že takový přístup pomůže překonat stávající napětí, zintenzivnit dále výměny mezi oběma stranami a zvýšit vzájemné investice, a povede tak k situaci výhodné pro obě strany;

24. vyzývá proto Komisi, aby s Čínou spolupracovala jako s partnerem v oblasti mezinárodního rozvoje s cílem vyměňovat osvědčené postupy a využívat komparativní výhody a různou sílu veškerých mezinárodních rozvojových partnerů, a poskytla tím co nejlepší a nejobsáhlejší podporu rozvojovým zemím;

25. zdůrazňuje, že vzhledem k tomu, že Čína je nyní druhou největší ekonomikou světa, musí být otázka přístupu na trh mezi Evropou a Čínou založena v každém případně na zásadě vzájemnosti; vyzývá k urychlenému dokončení jednání z Dohá; zdůrazňuje, že Čína musí urychleně splnit mezinárodní normy v oblasti životního prostředí a dostát svým závazkům vůči WTO, zejména pokud jde o dodržování práv duševního vlastnictví; znovu varuje před používáním protekcionistických opatření, která by zejména v současném hospodářském klimatu poškodila nejen dvoustranné politické vztahy, ale také hospodářství EU i Číny v dlouhodobém horizontu a byla by v rozporu s rozvojovými cíli EU, které jsou definovány ve strategii EU 2020;

26. vyzývá Komisi, aby s čínskými partnery vedla rozhovory o vytváření spravedlivých a transparentních dovozních smluv podporujících rozvoj a o koncesi na suroviny z rozvojových zemí; vyjadřuje znepokojení nad rostoucí soutěží ohledně surovin mezi Evropskou unií a Čínou a jejím řešením na úkor rozvojových zemí;

27. naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby využily veškeré dostupné diplomatické prostředky a další nástroje a vybídly Čínu, aby se zavázala k mezinárodním normám v oblasti transparentnosti, pokud jde o její aktivity v oblasti financování vývozních úvěrů v rozvojových zemích a o další opatření související s obchodem, a to v rámci Číny i navenek; naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby nadále usilovaly o zapojení Číny do mezinárodních organizací, jež stanoví normy a standardy související s mezinárodním

obchodním systémem;

28. vyzývá EU a USA, aby se s tímto vznikajícím hospodářským gigantem spojily na všech úrovních v zájmu společného prospěchu obou stran;

29. považuje za nezbytné, aby rozvojová politika EU a příslušné subjekty usilovaly o vybudování kapacity rozvojových zemí, aby tyto země mohly s Čínou vyjednat solidní dohody – zejména pokud se tyto dohody týkají přírodních zdrojů – a aby mohly spravovat svůj dluh a čelit potenciálním hrozbám pro místní produktivitu a trhy práce v důsledku přílivu čínských pracovníků a produktů;

30. vyzývá Čínu, aby se více zapojila do globálních institucí, přičemž uznává, že Čína již hraje plnoprávnou a aktivní úlohu v OSN a mírových misích;

31. domnívá se, že považovat čínské aktivity v rozvojových zemích za nekalou soutěž a zvolit konfliktní reakci by bylo neproduktivní, a to zejména pro rozvojové země samotné; zdůrazňuje, že podniky EU a subjekty usilující o hospodářskou soutěž s Čínou musí v nejlepším zájmu rozvojových zemí a širší globální hospodářské soutěže a růstu usilovat o předkládání nabídek, které jsou nejzajímavější, pokud jde o dlouhodobou udržitelnost a přínos, včetně environmentálních a sociálních aspektů, jakož i aspektů týkajících se lidských práv a správy věcí veřejných;

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	5.12.2011
Výsledek konečného hlasování	+: 16 –: 3 0: 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Véronique De Keyser, Leonidas Donskis, Charles Goerens, Catherine Grèze, Eva Joly, Filip Kaczmarek, Miguel Angel Martínez Martínez, Norbert Neuser, Maurice Ponga, Michèle Striffler, Alf Svensson, Anna Záborská, Iva Zanicchi, Gabriele Zimmer
Náhradník(ci) přítomný(í) při konečném hlasování	Fiona Hall, Eduard Kukan, Krzysztof Lisek, Judith Sargentini
Náhradník(ci) (čl. 187 odst. 2) přítomný(í) při konečném hlasování	Vittorio Prodi